

Δίψα για Έλευθερία

Αίδ. Πρωτοπρεσβύτερος π. Σπυρίδων Βασιλάκος

Εισήγηση στη Σύναξη Νέων 2022

Μέ την εὐλογία τοῦ Παναγιωτάτου Πατριάρχου, τοῦ Πατριάρχου τοῦ Γένους, μέ την εὐχή τοῦ Σεβασμιωτάτου Ποιμενάρχου τῆς Μητροπόλεως ταύτης καί τοῦ Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου, τήν προσευχή τῆς Γερόντισσας, τῶν ἀδελφῶν καί τήν ἀγάπη ὄλων σας, σήμερα εἴμαστε στή φιλόξενη Κρήτη καί στόν ἀγιασμένο αὐτόν τόπο, γιά νά συζητήσουμε γιά ἕνα θέμα τό ὁποῖο καίει, ἕνα θέμα τό ὁποῖο εἶναι φωτιά.

Συνήθως κάποιες ὁμιλίες, κάποιες διαλέξεις ξεκινοῦν δίνοντας ἕναν ὀρισμό. Σήμερα ὅμως δέν θά μπορούσαμε νά δώσουμε τόν ὀρισμό τῆς ἐλευθερίας. Γιατί; Γιατί ὅ,τι ὀρίζεται, περιορίζεται. Καί ὁποιοσδήποτε ὀρισμός γιά τήν ἐλευθερία εἶναι γεγονός ὅτι θά ἀδικήσει τήν ὑπόστασή της, τό βάθος της καί τό περιεχόμενό της. Ὅποτε σήμερα θά κάνουμε μόνο μερικέες σκέψεις, θά δώσουμε μόνο μερικέες νύξεις, γιά νά μπορέσουμε νά γίνουν οἱ λέξεις καί οἱ νύξεις καί οἱ σκέψεις αὐτές ἀφορμή γιά προβληματισμό καί συζήτηση.

Θά ξεκινήσουμε μέ ἕνα περιστατικό μέ ἕνα μεγάλο ὄσιο τῆς ἐποχῆς μας, τόν ὄσιο Ἀμφιλόχιο τῆς Πάτμου, ὁ ὁποῖος πραγματικά ἔχει μέ τήν παρουσία του σφραγίσει καί τόν τόπο αὐτό, τήν περιοχή τῶν Χανίων. Κάποτε, λοιπόν, μέσα στήν περίοδο τῆς Κατοχῆς, ὁ Ὅσιος βρῆκε μία χούφτα ἀλεύρι καί οἱ μοναχές στό μοναστήρι ζύμωσαν ἕνα μικρό πρόσφορο, γιά νά μπορέσει νά κάνει Θεία Λειτουργία. Ἦταν χειμώνας καί εἶχε διάκονο τόν πατέρα Παῦλο Νικηταρά, τόν μετέπειτα ἡγούμενο τῆς Μονῆς. Πήγαινε στήν Παναγία τήν Διασώζουσα, μέσα στή Χώρα τῆς Πάτμου, γιά νά τελέσει τή Θεία Λειτουργία. Ἐκεῖ, στή γωνιά ἑνός δρόμου, βλέπει ἕναν ἄνθρωπο, ὁ ὁποῖος ἦταν παγωμένος, μισόγυμνος καί σκελετωμένος ἀπό τήν πείνα. Εἶδαν, λοιπόν, αὐτόν τόν ἄνθρωπο ἔτοιμο νά ξεψυχήσει. Καί τότε τρέχει ὁ Γέροντας καί γονατίζει μπροστά στόν ἄνθρωπο αὐτόν. Ἄς προσέξουμε, δέν εἶναι λεπτομέρεια, εἶναι στάση ζωῆς. Ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος, ὁ κατεξοχὴν ἐλεύθερος, πού ἔχει μάθει νά εἶναι δούλος τοῦ Θεοῦ καί νά γονατίζει ἐνώπιον τοῦ Χριστοῦ δέν εἶναι δυνατόν νά μὴν ὑποκλιθεῖ καί νά μὴ γονατίσει ἐνώπιον τοῦ ἀνθρώπου, εἰδικά τοῦ σταυρωμένου, τοῦ πονεμένου, τοῦ πεινασμένου ἀνθρώπου. Γονατίζει

μπροστά στον άνθρωπο και χωρίς να τό σκεφτεί βάζει τό χέρι του στό ταγάρι και παίρνει τό μοναδικό προσφοράκι, κόβει μία γωνία. Ὁ πατήρ Παῦλος, νεαρός διάκονος τότε, αντιδρά εκείνη τή στιγμή και τοῦ λέει: «Γέροντα, τί κάνετε; Δέν θά ἔχουμε πρόσφορο να λειτουργήσουμε!». Και ὁ ἅγιος Ἀμφιλόχιος, χωρίς να χάσει τήν εἰρήνη –μάλιστα ὑπάρχει ἕνα ὠραῖο ποίημα για τόν Ἅγιο, πού εἶχε τήν εἰρήνη τοῦ Χριστοῦ μέσα του, και ὁ στίχος αποτυπώνει πραγματικά αὐτό πού βλέπουμε και στίς φωτογραφίες του: «Γέροντα, πῶς στά μάτια σου χωροῦσαν τόσοι πόνοι και ὁ ἥλιος τῆς γαλήνης σου ποτέ να μή θαμπώνει;»–ὁ Ἅγιος, λοιπόν, εκείνη τή στιγμή γυρίζει, κοιτάζει τόν πατέρα Παῦλο και τοῦ λέει: «Και ὁ ἄνθρωπος μεγάλο μυστήριο εἶναι!».

Ἄς κρατήσουμε, παιδιά, τόν λόγο τοῦ Ἁγίου: «Και ὁ ἄνθρωπος μεγάλο μυστήριο εἶναι». Τί μυστήριο, ὅμως, εἶναι ὁ ἄνθρωπος; Εἶναι τό μυστήριο ἐκεῖνο πού, ἂν θελήσεις να βουτήξεις, να καταδυθεῖς στό βάθος του, θα ἀγγίξεις, θα ψηλαφήσεις τά χνάρια τῆς ἀγάπης και τά αποτυπώματα τῆς ἐλευθερίας τοῦ δημιουργοῦ Θεοῦ. Αὐτό εἶναι ὁ ἄνθρωπος. Εἶναι ἐκεῖνος πού μπορείς να ἀγγίξεις, να ψηλαφήσεις τήν ἀγάπη και τήν ἐλευθερία τοῦ Θεοῦ.

Ἔτσι, λοιπόν, ἡ ἐλευθερία εἶναι τό δῶρο πού δόθηκε ἀπό τόν Θεό στον ἄνθρωπο. Ὑπάρχει ὁ στίχος ἑνός ὠραίου τραγουδιοῦ, ὁ ὁποῖος πραγματικά αποτυπώνει αὐτό πού εἶναι ὁ Θεός για τόν ἄνθρωπο. Λέει ὁ στίχος αὐτός, «ὅσο σέ ἀγαπῶ, σέ ἐλευθερώνω». Αὐτό εἶναι ὁ Θεός για τόν ἄνθρωπο. Ὅσο ἀγαπᾶ τόν ἄνθρωπο, τόσο τόν ἐλευθερώνει. Και ὅσο τόν ἀγαπᾶ, τόσο σέβεται τήν ἐλευθερία του.

Ἄς δοῦμε, ὅμως, ἕνα στοιχεῖο. Ἄς δοῦμε πῶς χάθηκε ἡ ἐλευθερία πού δόθηκε ἀπό τήν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ στον ἄνθρωπο. Για να τό δοῦμε τό γεγονός αὐτό, θα πρέπει να μεταβοῦμε στήν πτώση τοῦ ἀνθρώπου. Ἄς προσέξουμε κάτι. Τί σημαίνει πτώση; Πτώση σημαίνει ἡ ἀπώλεια τῆς ἀγάπης και κατ' ἐπέκταση τό χάσιμο τῆς ἐλευθερίας. Αὐτό εἶναι ἡ πτώση. Ἡ ἀπώλεια τῆς ἀγάπης. Ἀπό τή στιγμή πού ἐγώ πλέον κατοικῶ στον ἐγωισμό, ἔχασα τήν ἀγάπη. Ἀπό τή στιγμή πού ἔχασα τήν ἀγάπη, ἀπώλεσα τήν ἐλευθερία.

Να σταθοῦμε, ὅμως, σέ μία λεπτομέρεια. Ξέρετε, οἱ λεπτομέρειες πού ἔχει μέσα ἡ Ἁγία Γραφή εἶναι τόσο σπουδαῖες, τόσο βαθιές, τόσο σημαντικές. Τίποτε δέν θα ἐπέτρεπε ἡ χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος να καταγραφεῖ μέσα στήν Ἁγία Γραφή ὡς περιττό. Ὑπάρχουν πολλές λεπτομέρειες, οἱ ὁποῖες εἶναι κλειδιά και μᾶς ἀποκαλύπτουν πραγματικά τό βάθος τῆς ὑπάρξεως τῆς ψυχῆς

καί τῆς καταστάσεώς μας. Ἄς κρατήσουμε, λοιπόν, τήν εἰκόνα πού βλέπουμε ἐκεῖ – ἂν μπορούσαμε νά κρατήσουμε τίς εἰκόνες πού μᾶς δίνει ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, εἶναι βέβαιο ὅτι θά ἀκυρώναμε ὅλες τίς ἄλλες εἰκόνες οἱ ὁποῖες συγχύζουν, ταραάζουν, ἀδειάζουν καί διχάζουν τόν ἄνθρωπο. Βλέπουμε, λοιπόν, τήν εἰκόνα: Ἡ Εὐά ἀπλώνει τό χέρι, γιά νά πάρει τόν ἀπαγορευμένο καρπό. Ἦταν ἀπαγόρευση αὐτή; Ἡ ἄσκηση αὐτή τοῦ Θεοῦ στόν ἄνθρωπο ἦταν ἀπαγόρευση; Ὅχι βέβαια! Ἀλλά τί ἦταν; Ἦταν ἡ δυνατότητα πού ἔδωσε στόν ἄνθρωπο νά ἐξελιχθεῖ, νά ἀσκηθεῖ πάνω στήν ἐλευθερία πού τοῦ δόθηκε, γιά νά φτάσει στό ὕψος τῆς ἀγάπης. Ἡ Εὐά, λοιπόν, ἀπλώνει τό χέρι καί ἀρπάζει τόν ἀπαγορευμένο καρπό. Γιατί, παιδιά, ὁ διάβολος δέν ἔκοψε τόν καρπό ἀπό τό δέντρο; Γιατί ὁ ὄφης δέν ἔβαλε τόν καρπό στό στόμα τῆς Εὐά; Γιατί; Διότι δέν τόλμησε ὁ διάβολος νά ἀγγίξει τήν ἐλευθερία τοῦ ἀνθρώπου, πού δόθηκε ἀπό τόν δημιουργό Θεό. Δηλαδή ἡ ἐλευθερία γιά τόν διάβολο ἦταν μία φωτιά πού δέν τολμοῦσε νά τήν ἀγγίξει. Καί γι' αὐτό τί ἔκανε; Ἐπηρέασε, «διαφήμισε», ἔτσι ὥστε νά καταθέσει μόνος του ὁ ἄνθρωπος τήν ἐλευθερία του.

Δέν τολμᾷ ὁ διάβολος νά ἀγγίξει τήν ἐλευθερία τοῦ ἀνθρώπου. Καίει ἡ ἐλευθερία τοῦ ἀνθρώπου. Καί γι' αὐτό βλέπετε τά πάντα σήμερα προσπαθοῦν νά ἀποσπάσουν τήν κατάθεση τῆς ἐλευθερίας. Γιατί; Γιατί ὁ ἐλεύθερος ἄνθρωπος εἶναι ζωντανός καί ὁ ζωντανός εἶναι δυνατός. Καί αὐτό πραγματικά βλέπουμε στους κατεξοχὴν ἐλεύθερους, πού εἶναι οἱ ἅγιοί μας. Ἄς τό κρατήσουμε. Ὁ Θεός δίνει τήν ἐλευθερία, σέβεται τήν ἐλευθερία, δίνει προϋποθέσεις, ἔτσι ὥστε ὁ ἄνθρωπος νά ἀπλωθεῖ, νά ἐξελιχθεῖ ἐλεύθερα καί νά γίνει ἐλεύθερος· καί ὁ διάβολος, ἀπό τήν ἄλλη πλευρά, αὐτό τό φοβερό δῶρο δέν τολμᾷ οὔτε νά τό ἀγγίξει. Τό φοβᾶται, ὅπως φοβᾶται τόν σταυρό. Γιά ποιό λόγο φοβᾶται τόν σταυρό ὁ διάβολος; Γιατί ὁ σταυρός εἶναι ἐκεῖνος πού ἐλευθερώνει τόν ἄνθρωπο ἀπό τόν ζυγό τῆς ἁμαρτίας καί ἀπό τή σκλαβιά τοῦ θανάτου. Γιατί ὁ σταυρός εἶναι ἀγάπη, καί ὅπου ἀγάπη, ἐλευθερία. Ὁ διάβολος φοβᾶται καί τήν Παναγία. Γιατί; Διότι εἶναι ἐλεύθερος ἄνθρωπος. Δέν μπορεῖ νά τήν ἀγγίξει. Δέν τοῦ ἄφησε κανένα περιθώριο. Δέν τόλμησε νά τήν ἀγγίξει. Τόν καίει ὁ σταυρός, τόν καίει ἡ Παναγία, τόν καίει ἡ ἐλευθερία τοῦ ἀνθρώπου τόν διάβολο. Αὐτό εἶναι ἓνα γεγονός πού θά πρέπει νά τό κρατήσουμε.

Πτώση, λοιπόν, κατάθεση τῆς ἐλευθερίας. Καί οὐσιαστικά αὐτό πού ἔδωσε ὁ Θεός δέν ἦταν ἀπαγόρευση, ἀλλά ἄσκηση, γιά νά καλλιεργηθεῖ ἡ ἐλευθερία πού δόθηκε. Ὄταν πετάξω ἓνα ποτήρι σπᾶει, ὅποτε χύνεται

ουσιαστικά τό περιεχόμενό του.Πτώση. Ήπεσε ό άνθρωπος και, όπως λέει κάπου ό Μέγας Βασίλειος, τό σκευός έρράγη. Ήσπασε. Από τί άδειασε; Άδειασε από αυτή τήν έλευθερία. Και ξέρετε πού φαίνεται αυτό; Ό άνθρωπος αρχίζει σταδιακά, μετά τήν άπώλεια τής αγάπης και τό χάσιμο τής έλευθερίας, νά δείχνει ότι πλέον είναι αιχμάλωτος.

Θέλετε νά δοϋμε τήν πρώτη αιχμαλωσία του ανθρώπου; Μία μορφή αιχμαλωσίας τήν όποία ό ίδιος όμολογει, όταν βλέπει τόν Θεό, Ήκείνον πού παρέχει τήν έλευθερία. Ό άνθρωπος όμως πλέον είναι σκλαβωμένος, είναι αιχμάλωτος στον έγωισμό του, έχει άδειασει από τήν έλευθερία και από τήν αγάπη. Και του λέει ό Θεός: «Πού είσαι, Άδάμ;» «Φοβήθηκα», άπαντάει. Ήπάρχει μεγαλύτερος τρομοκράτης και δικτάτορας από τόν φόβο; Δείτε πόσες φοβίες κυβερνοϋν σήμερα τό μυαλό μας, γυρίζουν στην ψυχή μας και κατευθύνουν τήν ίδια μας τή ζωή. Βλέπετε, λοιπόν, ότι ήδη ό άνθρωπος έχει αρχίσει σταδιακά, χάνοντας τήν έλευθερία και φεύγοντας από τήν αγάπη, νά σκλαβώνεται. Και γι' αυτό έρχεται ό Χριστός. Ήρετε τί είναι τό Εϋαγγέλιο; Ή μεγαλύτερη διακήρυξη τής έλευθερίας και τής ανεξαρτησίας του ανθρώπου. Δέν ύπάρχει πίο επαναστατική διακήρυξη από τό Εϋαγγέλιο. Και ό,τι κάνει και ό,τι λέει, όποιαδήποτε διακήρυξη του Χριστού, δέν είναι τίποτε άλλο παρά μία κίνηση έλευθερίας.

Ής δοϋμε μερικές τέτοιες κινήσεις. Είπαμε προχθές, σέ μία εϋχή του Μεγάλου Άγιασμού, «τάς τής φύσεως γονάς ήλευθέρωσας». Ή παρουσία του Χριστού είναι ή έλευθερία του ανθρώπου. Ής προσέξουμε τώρα. Ήρχεται ό Χριστός νά δώσει στον άνθρωπο αυτό πού έχασε. Και τί κάνει; Ήλευθερώνει διαρκώς τόν άνθρωπο.

Κοιτάξτε τώρα, εκεί πού τόν πλησιάζει ό πλούσιος νέος. Ό άνθρωπος αυτός ήταν ένας άνθρωπος πιστός. Είχε πίστη. Άλλά ό Χριστός βλέπει τόν άνθρωπο στο βάθος. Μπροστά στον Χριστό ξέρετε πώς είμαστε; Σάν νά έχουμε μπει σέ έναν άξονικό τομογράφο. Βλέπει, λοιπόν, τόν νέο αυτόν άνθρωπο, ό όποιος, ενώ έκανε τά πάντα όσα είχε μάθει μέσα στην παράδοσή του και όσα βίωνε μέσα στην πίστη του, ήταν δεμένος. Και έρχεται ό Χριστός και του λέει, κόψε τό σχοινάκι πού δένει τήν ψυχή. Ποιό ήταν τό σχοινάκι αυτό; Ήταν πλούσιος. Ήταν δεμένη ή ψυχή του και δέν μπορούσε νά ταξιδέψει. Ήκανε πράγματα, ήθος είχε, αλλά είχε προσκολληθεί ή ψυχή του στα υλικά αγαθά.

Βλέπετε: φόβος –μορφή αιχμαλωσίας· ύλη –μορφή δουλείας. Καί όταν ο άνθρωπος δένεται στην ύλη, δυστυχώς προσκολλάται σέ κάτι νεκρό. Καί λέει ο άγιος Ίουστίνος ο Πόποβιτς, ό,τι έρωτεύεσαι, είσαι. Άν ο άνθρωπος έχει έρωτευθει τήν ύλη, ή ύλη τί είναι; Κάτι πού είναι καταδικασμένο νά φθαρεί καί νά καταστραφεί. Κάτι νεκρό. Ή, αν ο άνθρωπος είναι προσκολλημένος στή σάρκα, ή σάρκα είναι καταδικασμένη στή φθορά. Όπότε ο Χριστός έρχεται νά έλευθερώσει τόν άνθρωπο. Τοῦ δείχνει αυτό πού τόν έχει σκλαβώσει, τοῦ δείχνει τή φυλακή του, τά δεσμά του. Τοῦ λέει, «πούλησέ τα όλα, δώσ' τα καί ακολουθήσε με». Δηλαδή, άφησε τή φυλακή σου.

Πηγαίνει ο Χριστός στόν Εὐαγγελιστή Ματθαῖο, τόν πρώην τελώνη καί πού τόν βρίσκει; Ο Χριστός βρίσκει τόν άνθρωπο μέσα στήν αιχμαλωσία του. Άλλος είναι αιχμάλωτος στήν ύλη, άλλος είναι αιχμάλωτος στή σάρκα, άλλος στή συνήθεια, άλλος στό πάθος, άλλος στήν άρρώστια, άλλος είναι αιχμάλωτος στόν θάνατο. Καί βλέπουμε τόν Χριστό, ο Όποῖος πηγαίνει καί τί κάνει; Άνασταίνει, θεραπεύει, άνοίγει δρόμους. Δηλαδή μέ μία λέξη, ο Χριστός έλευθερώνει. Πηγαίνει, λοιπόν, στόν Ματθαῖο επί τό τελώνιον. Τί σημαίνει αυτό; Ποῦ ήταν; Στή φυλακή του! Τό τελώνιον, τό τραπεζάκι εκείνο πού έστηναν στίς γωνίες τῶν δρόμων, ήταν ή φυλακή τους. Γιατί πάνω σέ αυτό τό τραπέζι γίνονταν οί άρπαγές, οί κλοπές, πάνω σέ αυτό τό τραπέζι παιζόταν μέ τήν έκμετάλλευση ή ζωή τῶν ανθρώπων. Καί τί λέει στόν Ματθαῖο ο Χριστός; Τοῦ λέει: «Ακολουθή μοι». Δύο λέξεις. Καί ο Χριστός ουσιαστικά τί κάνει; Βγάξει τόν Ματθαῖο από αυτή τήν κατάσταση. Προσπαθεῖ νά κόψει τά σχοινιά πού έχει δημιουργήσει ο πλούσιος νέος μέ τόν πλοῦτο του. Βγάξει τόν άνθρωπο από τόν τάφο του. Από τόν όποιονδήποτε τάφο. Λυτρώνει τόν άνθρωπο από τήν αιχμαλωσία τοῦ παρελθόντος. Μέ ποιό τρόπο; Άφείονταί σοι αἱ άμαρτίαι.

Ξέρετε τί σκλαβιά είναι ή άμαρτία; Τί αιχμαλωσία είναι τό πάθος; Πόσο μεγάλη φθορά είναι όλα αυτά στή ζωή τοῦ ανθρώπου. Η άμαρτία, τό πάθος, ή έξάρτηση, ή συνήθεια, τί είναι; Είναι άπονεύρωση τής έλευθερίας καί ουσιαστικά άποδυνάμωση τοῦ ανθρώπου. Ο Χριστός, λοιπόν, είναι ο έλευθερωτής. Είναι Έκεῖνος πού έλευθερώνει.

Πρίν από λίγο, στό μήνυμα τοῦ Παναγιωτάτου, άκούσαμε μία νύξη για τόν άσωτο υἱό. Ο άσωτος υἱός, ένα πολύ όμορφο παιδί, τό όποῖο προσπαθεῖ νά έλευθερωθει καί στήν προσπάθειά του νά έλευθερωθει σκλαβώνεται. Είναι

αυτό που παθαίνουμε οι περισσότεροι. Γιατί δεν ξέρουμε πραγματικά ποιός είναι ή ελευθερία του ανθρώπου. Ο άσωτος υιός είναι τό παιδί που σκλαβώνεται. Αντί να ζήσει, αντί να χορτάσει, αντί να ξεδιψάσει, αντί να βιώσει την ελευθερία που του δίνεται, τί κάνει; Γίνεται καταχραστής αυτής της ελευθερίας. Καί τό αποτέλεσμα είναι να βρεθεί στην αυτοεξορία του, καί εκεί ψάχνει να βρεί κάτι. Όπως ψάχνουμε καί έμεις να βρούμε την ελευθερία γύρω μας. Ψάχνει τό παιδί να βρεί κάτι. Θέλησε την ύλη, την περιπέτεια, πολλά πράγματα. Καί τελικά δεν βρίσκει τίποτα. Αυτή ήταν ή έξορία του. Δεν βρήκε τίποτα. Ένα τεράστιο τίποτα. Έκανε τόσο δρόμο, τόσο κόπο, άφησε τά πάντα, σπατάλησε τά πάντα, καταχράστηκε τά πάντα, έκανε τά πάντα, καί δεν βρήκε τίποτα να τον στηρίξει. Δεν βρήκε τίποτα να τον χορτάσει, να τον ενισχύσει, να τον χαροποιήσει. Τίποτα. Καί τελικά, λέει μία φράση ό ιερός Ευαγγελιστής Λουκάς, «έλθών σεαυτόν», επιστρέφει αυτός ό άνθρωπος στόν έαυτό του. Καί τί βρίσκει στόν έαυτό του; Δεν βρήκε τίποτε άλλο παρά μόνο ένα. Την ελευθερία που του δόθηκε από την αγάπη του πατέρα του. Όλα τά άλλα, τά όποια πίστευε ότι θά τον ελευθερώσουν, τον αιχμαλώτισαν, τον άδειασαν, τον σκλάβωσαν, τον πρόδωσαν, τον άφησαν, τον έγκατέλειψαν. Όλα! Γύρω του τά πάντα. Ψάχνει καί μέσα του δεν έχει απομείνει τίποτα. Τίποτα. Τό μόνο ζωντανό, τό μόνο φωτεινό που βρήκε ήταν αυτή ή ελευθερία του πατέρα. Καί γι' αυτό θέλησε σέ αυτήν να επιστρέψει. Ουσιαστικά ή ελευθερία του πατέρα έγινε ό δρόμος της επιστροφής του παιδιοϋ.

Υπάρχουν πολλές μορφές αιχμαλωσίας. Γιατί πολλές φορές όταν ακούμε τή λέξη ελευθερία, έμεις πηγαίνουμε σέ κάποιες χρονικές περιόδους, σέ κάποιες ιστορικές συγκυρίες...

Είμαστε ελεύθεροι; Αυτό τό έρώτημα θά πρέπει να κάνει ό καθένας από έμάς καθημερινά στόν έαυτό του. Είμαστε ελεύθεροι; Άλλά να δώσουμε μία απάντηση μέ ειλικρίνεια. Τελικά είμαστε ελεύθεροι; Έγώ είμαι ελεύθερος; Έμένα που μέ έχει αιχμαλωτίσει τό παρελθόν;

Θά σās πω μία εικόνα από την Παλαιά Διαθήκη. Πολλές φορές ακούμε την Παλαιά Διαθήκη καί λέμε «παραμύθι είναι τώρα αυτό...». Όταν όμως τό δεις μέσα στή ζωή σου, θά καταλάβεις ότι είναι μεγάλη αλήθεια. Καί μάλιστα μία αλήθεια που μπορεί να σε ελευθερώσει. Εκεί, λοιπόν, βλέπουμε την γυναίκα του Λώτ, ή όποια γύρισε πίσω, είδε αυτό που έγινε, καί έγινε στήλη άλατος. Παραμύθι ή αλήθεια; Τό έχουμε ζήσει; Μήπως κι έμεις πολλές φορές έχουμε

κολλήσει σέ πρόσωπα, σέ γεγονότα, σέ συγκυρίες τοῦ παρελθόντος; Καί περνάμε τό παρόν, ἴσως καί τό μέλλον ἀκόμη, μέσα ἀπό αὐτά; Ἄραγε ἐγώ εἶμαι αἰχμάλωτος τοῦ παρελθόντος, μέσα στό ὁποῖο βρίσκονται ὁ τρόπος μου, ἡ πορεία μου, ἡ κατάστασή μου; Δέν ἔχω οὐσιαστικά μέλλον, δέν ἔχω οὔτε παρόν. Ὅλα τά περνᾶω μέσα ἀπό ἐκεῖ. Καί καταλαβαίνω ὅτι αὐτό εἶναι μία φοβερή, μία τραγική, μία ὀδυνηρή αἰχμαλωσία. Τό καταλαβαίνω αὐτό τό πράγμα. Πῶς μπορῶ νά λυτρωθῶ; Μά δέν κατάλαβα ποτέ ὅτι ἡ ἐξομολόγηση καί ἡ μετάνοια εἶναι οὐσιαστικά ἡ λύτρωση καί ἡ ἀποδέσμευση ἀπό ἕνα ὀδυνηρό παρελθόν, τό ὁποῖο λειτουργεῖ σάν ἀλυσίδες καί σάν δεσμά; Καί δέν μέ ἀφήνει οὔτε τό παρόν νά ζήσω οὔτε στό μέλλον νά ἀνοιχτῶ. Δέν μέ ἀφήνει. Ἔχω τήν αἰχμαλωσία τοῦ παρελθόντος. Καί θά μᾶς ἔλεγαν οἱ πατέρες τῆς ἐκκλησίας, θέλεις νά ἐλευθερωθεῖς ἀπό τήν αἰχμαλωσία αὐτή; Μετανόησε!

Μήπως δέν ἔχω καί τήν ἄλλη αἰχμαλωσία, τή φοβία τοῦ μέλλοντος; Ἀκοῦμε αὐτές τίς μέρες πόσο φοβοῦνται οἱ ἄνθρωποι. Οἱ ἄνθρωποι εἶναι φοβισμένοι, ὅλοι εἴμαστε φοβισμένοι. Τί θά γίνει; Ποῦ θά μεγαλώσουν τά παιδιά μας; Ἄν τά πράγματα εἶναι ἔτσι σήμερα, σέ εἴκοσι-τριάντα χρόνια τί θά συμβεῖ; Μπορῶ νά ἀποδεσμευθῶ; Ναι, μπορῶ μέ τή μετάνοια νά ἀποδεσμευθῶ ἀπό τή φυλακή τοῦ παρελθόντος, πού μέ κρατάει καί δέν μέ ἀφήνει νά πορευθῶ, νά ἐξελιχθῶ, νά καλλιεργηθῶ, νά ζήσω. Μπορῶ νά ἀπαλλαγῶ καί νά ἐλευθερωθῶ ἀπό τή φοβία τοῦ μέλλοντος; Φυσικά μπορῶ! Πῶς; Μέ τήν πίστη. Λέει ὁ στίχος ἑνός τραγουδιοῦ: «Στά χέρια σου ἀφήνω τό τιμόνι καί ἡ πιό μεγάλη νύχτα ξημερώνει». Μετάνοια γιά τό παρελθόν – ἐλευθερώνομαι ἀπό τό παρελθόν. Πίστη γιά τό μέλλον – ἐλευθερώνομαι ἀπό τή φοβία τοῦ μέλλοντος.

Ἄλλά δέν εἶμαι αἰχμάλωτος καί μίας ρουτίνας, δέσμιος μίας καθημερινότητας. Τά ἴδια καί τά ἴδια... Ὑπάρχει κάτι συναρπαστικό; Πῶς νά ὑπάρχει κάτι συναρπαστικό στή ζωή μου, πῶς νά ξεφύγω ἀπό τήν καθημερινότητα, πῶς νά βγῶ ἀπό τή ρουτίνα, ὅταν δέν ἔχω πνευματική ζωή, πού δέν εἶναι κάτι ἄλλο, παρά ὁ ἀγώνας γιά τήν προσωπική μου ἐλευθερία. Ὑπῆρχε ποτέ περίπτωση ἑνας ἀγωνιστής τῆς ἐλευθερίας νά βαρεθεῖ, ὅπως βαριέμαι ἐγώ σήμερα; Δέν ὑπῆρχε τέτοια περίπτωση.

Πολλές φορές εἴμαστε καί ὑπηρέτες τῶν παθῶν. Ξέρετε τί δέσμευση, τί αἰχμαλωσία εἶναι τό πάθος; Στίχος ἄλλου τραγουδιοῦ λέει: «Ἄλλοῦ κοιμᾶται τό κορμί κι ἄλλοῦ ξυπνάει ἡ ψυχή μου». Πού δείχνει ἕναν ἄνθρωπο ἐντελῶς διχασμένο. Ἄλλα θέλω κι ἄλλα κάνω. Ἄλλοῦ θέλω νά εἶμαι κι ἄλλοῦ πάω. Γιατί;

Γιατί δέν είμαι ἐγώ. Γιατί δέν είμαι ἐλεύθερος. Καί τήν ὄρασή μου καί τήν ἀκοή μου καί τήν ψυχή μου καί τό σῶμα μου, τά πάντα τά δεσμεύει, τά αἰχμαλωτίζει καί τά κατευθύνει ἕνα πάθος. Κι ὄχι μόνο αὐτό, ξέρετε καί τί ἄλλο; Τό πάθος εἶναι καί ἕνας ἀπίστευτος χασάπης. Γιατί; Γιατί, ὅπως λέω ἐγώ στόν κρεοπώλη, «θέλω νά μοῦ δώσεις αὐτό τό κομμάτι», ἔτσι καί τό πάθος κόβει τόν ἄνθρωπο καί κρατάει μόνο αὐτό πού θέλει. Καί ἡ δική μου σκλαβιά, ἡ δική μου αἰχμαλωσία στό πάθος ἢ στήν ἁμαρτία, ἔρχεται νά γίνει σκλαβιά καί αἰχμαλωσία καί σέ μία σχέση. Εἶμαι αἰχμάλωτος, εἶμαι σκλαβωμένος καί τί κάνω; Τόν ἄλλον δέν τόν ἀγαπῶ. Τί θέλω νά κάνω; Θέλω νά τόν κατακτήσω, ὄχι νά τόν ἀγαπήσω. Γιατί ἂν τόν ἀγαποῦσα, θά τόν ἐλευθέρωνα. Θέλω νά τόν κατακτήσω, γιά νά ἐπεκτείνω ἀκόμη περισσότερο τόν ἐγωισμό μου, γιά νά δώσω ἀκόμη περισσότερη τροφή στό πάθος μου, γιά νά θρέψω ἀκόμη περισσότερο τήν ἁμαρτία μου, γιά νά ἰσχυροποιήσω περισσότερο ἀκόμη τήν ἀλαζονεία μου, γιά νά γίνω περισσότερο ἀκόμη σκλάβος καί αἰχμάλωτος. Καί ἐγώ καί ὁ ἄλλος.

Ἔλεγε πολλές φορές ὁ Κολοκοτρώνης: «Τί θά κάνουμε; Σκλάβοι καί ἐμεῖς καί τά παιδιά μας;». Πού σημαίνει τί; Ὅτι ὅταν ἐγώ εἶμαι σκλαβωμένος μέσα σέ ὅλες αὐτές τίς μορφές δουλείας, δέν μπορῶ νά δώσω στόν ἄλλο οὔτε τήν ἀνάσα, οὔτε τήν ὄθηση, οὔτε τή διάθεση τῆς ἐλευθερίας. Δέν τόν ἐλευθερώνω τόν ἄλλο. Ὅποτε, βλέπετε, οἱ σχέσεις μας αὐτή τή στιγμή, ἡ συζυγία, ἡ συγγένεια, ἡ φιλία, εἶναι κλουβιά μέσα στά ὁποῖα χτυπιόμαστε ὅλοι. Καί ἐδῶ βρίσκεται ἕνα κομβικό σημεῖο, γιά νά καταλάβουμε τήν κατάστασή μας. Ὁ ἕνας χτυπᾷ τόν ἄλλο καί ὅλοι μαζί χτυπιόμαστε στά σίδερα τῆς φυλακῆς, πού ἐμεῖς οἱ ἴδιοι χτίσαμε, πού ἐμεῖς οἱ ἴδιοι δημιουργήσαμε. Αὐτές εἶναι οἱ σχέσεις μας σήμερα. Σχέσεις οἱ ὁποῖες δέν εἶναι πηγές, ἀλλά γίνονται πληγές. Βγαίνουμε τραυματισμένοι μέσα ἀπό αὐτές. Δέν βγαίνουμε δυνατοί, δέν βγαίνουμε γεμάτοι. Βγαίνουμε ἄδαιοι, τραυματισμένοι, καταπληγωμένοι. Καί λές, εἶναι δυνατόν ποτέ νά προσφέρω κάτι τέτοιο σέ ἕναν ἄνθρωπο ἢ νά μοῦ προσφέρει κάτι τέτοιο; Κι ὁμως, αὐτό εἶμαι καί αὐτό προσφέρω. Δέν μπορῶ νά δώσω κάτι ἄλλο...

Ξέρετε γιατί οἱ ἄνθρωποι ἔτρεχαν στούς ἀνθρώπους τοῦ Θεοῦ, σέ αὐτούς τούς ταπεινούς ἀνθρώπους; Γιατί ἔπαιρναν ἀπό αὐτούς μία ἀνάσα ἐλευθερίας. Κάποτε πῆγε κάποιος ἄνθρωπος, πού εἶχε διάφορα –αἰχμάλωτος ἦταν, φυλακισμένος ἦταν, πληγωμένος ἦταν, ταλαιπωρημένος ἦταν– πῆγε σέ αὐτόν

τόν μεγάλο άσκητή και νηπτικό πατέρα και όσιο τής Έκκλησίας, τόν παπα-Έφραϊμ τόν Κατουνακιώτη. Και σκεφτόταν, τί θα μου πεί τώρα, πώς θα τοῦ πῶ αὐτά πού ἔχω κάνει; Και τί ἔκανε ό παπα-Έφραϊμ; Ἄρχισε νά τοῦ τραγουδάει ἕνα τραγουδάκι. Ὁ άνθρωπος τά ἔχασε! Ὁ άσκητής μου τραγουδάει; Γιατί τό ἔκανε αὐτό; Ἄφησε τόν άνθρωπο νά χαλαρώσει. Νά ἡρεμήσει. Νά άνοιχτεῖ. Και μετά τόν πήρε από τό χέρι και τόν ἔβγαλε ἔξω. Και εἶχε ἕνα ώραϊο φεγγάρι και τοῦ λέει: «Τό βλέπεις τό φεγγαράκι; Δέν εἶναι ἡρεμο, δέν εἶναι ὁμορφο, δέν εἶναι φωτεινό;» «Εἶναι, Γέροντα.» «Εσύ δέν θέλεις αὐτή τήν εἰρήνη, αὐτή τήν ωραιότητα, αὐτό τό φῶς τοῦ φεγγαριοῦ; Δέν τό θέλεις;» «Τό θέλω, Γέροντα!» «Ε, τότε παιδί μου, νά άγωνιστεῖς νά ἔλευθερωθεῖς και νά ξέρεις ότι στόν άγώνα αὐτό θα ἔχεις δίπλα σου τόν Ἐλευθερωτή τῶν ψυχῶν και τῶν σωμάτων. Μή φοβᾶσαι τίποτα. Ἐσύ μόνο άγωνίσου. Ἐσύ ἔλευθερώσου, και θα γευτεῖς και θα χαρεῖς και θα χορτάσεις και ωραιότητα και χάρη και φῶς και χαρά. Θα γευτεῖς και θα χορτάσεις Θεό και άνθρωπο μέσα στην ἴδια σου τήν ὕπαρξη». Και ἔλεγε μετά ό άνθρωπος αὐτός: «Κάθε φορά πού βλέπω τό φεγγάρι, ἔξομολογοῦμαι». Γιατί ό Γέροντας τραγουδῶντας, κρατῶντας, άγκαλιάζοντας τόν άνθρωπο αὐτόν, κατάφερε νά τόν άνοιξει. Κι όταν άνοίγεται ό άνθρωπος, τότε ἔλευθερώνεται.

Εἶναι αὐτό πού ἔλεγε και ό άγιος Γέροντας Ἀμφιλόχιος. Οἱ άνθρωποι εἶναι φορτωμένοι σήμερα. Μήν τούς φορτώνετε περισσότερο. Ἔρχονται νά ξεφορτώσουν. Μπορεῖς νά δεχτεῖς τό φορτίο τους; Αὐτό νά κάνεις. Οἱ άνθρωποι εἶναι φορτωμένοι. Εἶναι μεγάλο χάρισμα νά σταθεῖς νά τούς άκούσεις. Δέξου αὐτό πού σοῦ δίνουν. Και τότε θα σοῦ δείξουν τά δεσμά τους. Κι όταν σοῦ δείξουν τά δεσμά, θα τούς δείξεις τό κλειδί για νά ἔλευθερωθοῦν. Και ποιο εἶναι τό κλειδί; Τό Εὐαγγέλιο εἶναι τό κλειδί.

Άκούγονται πολλοί λόγοι περί ἔλευθερίας. Ξέρετε οἱ λόγοι περί ἔλευθερίας σήμερα μέ τρομάζουν. Γιατί αὐτή ἡ διάθεση και αὐτή ἡ δίψα πού προφανῶς ὑπάρχει για ἔλευθερία δέν ἔχουν καμία σχέση μέ τήν πηγή τής ἔλευθερίας, πού εἶναι ἡ άγάπη τοῦ Θεοῦ, πού εἶναι ό ἴδιος ό Θεός. Σᾶς εἶπα πρῖν ότι δέν μπορῶ νά όρίσω τήν ἔλευθερία. Μετά από τήν πορεία πού κάναμε μέσα σέ αὐτόν τόν λόγο, μπορῶ νά σᾶς πῶ ότι μπορῶ νά όρίσω τήν ἔλευθερία μέ μία λέξη. Ἄν μου πεί κάποιος, τί εἶναι ἔλευθερία; Θα τοῦ πῶ, ό Χριστός. Αὐτό διαπιστώνεις μέσα στην Έκκλησία. Τί εἶναι εἰρήνη; Ὁ Χριστός. Τί εἶναι χαρά; Ὁ Χριστός. Τί εἶναι σωτηρία; Ὁ Χριστός. Τί εἶναι ἔλευθερία; Ὁ Χριστός. Χωρίς

Χριστό, ή έλευθερία μπορεί νά γίνει κάτι πάρα πολύ επικίνδυνο, γιατί έχει μέσα φωτιά, έχει δύναμη, έχει ένταση. Ξέρετε, χωρίς τόν Χριστό, χωρίς τήν πηγή τής έλευθερίας μπορεί ή διάθεση, ή δίψα ή ό άγώνας για έλευθερία νά γίνει καταστροφή, νά γίνει άσυδοσία, νά γίνει μία άνεξέλεγκτη κατάσταση, νά γίνει μία τραγική άναρχία. Καί είμαστε μάρτυρες πολλών τέτοιων καταστάσεων.

Ό μεγάλος μας ποιητής Τάσος Λειβαδίτης, πού είναι τόσο βαθιά όλα όσα καταθέτει μέ τήν ψυχή του μέσα στους στίχους του, λέει: «Έτρεχα νά σώσω τήν ανθρωπότητα καί ποδοπατούσα τούς διπλανούς μου». Αυτό βλέπουμε σήμερα σέ όλα αυτά τά κινήματα πού μπορεί νά γίνονται για τήν έλευθερία. Βλέπετε, ή έλευθερία τραβάει τόν άνθρωπο, αλλά ό άνθρωπος δέν έχει βρει τήν θύρα για νά έλευθερωθεί, νά βγει από τή φυλακή του. Καί έρχεται ό Χριστός καί σου λέει: «Εγώ είμαι ή θύρα. Έγώ είμαι ή έλευθερία». Καί ό άνθρωπος ό καημένος προσπαθεί καί αντί τελικά νά έλευθερωθεί, σκλαβώνεται καί αιχμαλωτίζει τούς άλλους. Καί αντί τελικά νά φτάσει σέ μία έλευθερία, φτάνει σέ μία αιχμαλωσία. Καί αντί νά προσφέρει έλευθερία, προσφέρει σκλαβιά. Καί όχι μόνο αυτό. Πνίγει όλη αυτή τήν κατάσταση, πού τήν όνομάζει άγώνα για τήν έλευθερία, σέ μία βαρβαρότητα ποδοπατώντας πολλούς καί πολλά. Γι' αυτό είναι ιδιαίτερα επικίνδυνο νά γίνει ένα τέτοιο κίνημα, μία τέτοια προσπάθεια, ένας τέτοιος άγώνας, χωρίς νά γνωρίζεις ποιός είναι ή έλευθερία καί χωρίς νά ξέρεις τόν τρόπο μέ τόν όποιο θά έπιστρέψεις σέ αυτή τήν έλευθερία, πού είναι τό Εύαγγέλιο.

Τίς ήμέρες αυτές γίνεται λόγος για τούς ήρωες του 1821. Ίσως θά πρέπει νά κάνουμε μία νύξη. Νά δοϋμε τήν αλήθεια. Οί ήρωες αυτοί, οί άνθρωποι αυτοί, δέν αγωνίστηκαν μόνο για τήν άπελευθέρωση έδαφών. Νά είμαστε βέβαιοι για αυτό. Δέν αγωνίστηκαν μόνο για τήν άπόκτηση δικαιωμάτων. Δέν αγωνίστηκαν μόνο για τήν έλευθερία των κινήσεων τους. Νά σās πώ κάτι; Έάν γινόςουν μουσουλμάνος, είχες έδαφος, προνόμια καί έλευθερία. Γιατί νά διακινδυνεύσεις; Ειδικά σέ αυτό τό ευλογημένο νησί τής Κρήτης έχουμε τόσους νεομάρτυρες. Δέν προλαβαίνεις νά τούς μνημονεύσεις, νά τούς γνωρίσεις. Άν γινόςουν μουσουλμάνος, δέν ύπήρχε λόγος ούτε τό κουμπούρι νά πάρεις, ούτε στό πεδίο τής μάχης νά βγεις, ούτε νά διακινδυνεύσεις τή ζωή σου, ούτε τά παιδιά σου, ούτε τό σπιτικό σου, ούτε τό χωριό σου, ούτε τήν περιοχή σου, τίποτα! Άν γινόςουν μουσουλμάνος, προνόμια, χρήματα, έλευθερία κίνησης, ό,τι ήθελες, τό είχες. Άρα ή διάθεση καί ό άγώνας για

ἐλευθερία ξεκινάει ἀπό κάτι βαθύτερο μέσα στους ἀνθρώπους αὐτούς, πού εἶναι ἡ πίστη τους. Ξέρετε, οἱ Μακρυγιάννηδες, οἱ Καραϊσκάκηδες, οἱ Κολοκοτρώνηδες, πρὶν δώσουν τό αἷμα τους στή μάχη, εἶχαν δώσει ἕνα ἄλλο αἷμα. Ξέρετε ποιοῦ ἦταν; Ἦταν τό αἷμα ἀπό τά γόνατά τους μπροστά στήν Μεγαλόχαρη. Πρῶτα μάτωσαν τά γόνατα καί μετὰ γέμισαν πληγές στό πεδίο τῆς μάχης. Οἱ ἄνθρωποι αὐτοῖ εἶχαν πίστη.

Γιά νά δοῦμε, πῶς ξεκίνησε αὐτή ἡ διάθεση γιά ἐλευθερία καί πῶς γεννήθηκε αὐτός ὁ ἀγώνας γιά ἀνεξαρτησία τῆ συγκεκριμένη ἱστορική συγκυρία καί περίοδο; Εἶχαν πίστη, πρῶτον. Δεύτερον, οἱ ἄνθρωποι αὐτοῖ εἶχαν ἀρετή. Θά πεῖ κάποιος, μά ξέρεις εἶχαν ἀμαρτίες. Βεβαίως εἶχαν ἀμαρτίες, ἄνθρωποι ἦταν. Μά εἶχαν πάθη. Φυσικά εἶχαν πάθη. Ἀλλά ἦταν ἄνθρωποι πού δέν ντρέπονταν δημοσίως νά ἐξομολογηθοῦν καί νά μετανοήσουν. Νά ἀποκαταστήσουν ὅποιον εἶχαν ἀδικήσει. Δέν ντρέπονταν νά πάρουν τόν φονιά τοῦ παιδιοῦ, τοῦ συγγενῆ, τοῦ ἀδελφοῦ, ὅπως ὁ Κολοκοτρώνης, καί νά τοῦ κάνουν τραπέζι γιά μνημόσυνο. Εἶχαν πίστη, εἶχαν ἀρετή καί εἶχαν καί ἕνα τρίτο στοιχεῖο πολύ δυνατό. Ποιοῦ ἦταν αὐτό; Ἡ παιδεία τους. Καί θά πεῖ κάποιος, μά δέν εἶχαν μορφωθεῖ. Οἱ περισσότεροι ἀπό αὐτούς δέν πῆγαν σέ σχολεῖο. Ὁ Μακρυγιάννης κάτι κολλυβογράμματα ἔμαθε, γιά νά γράψει πέντε γράμματα. Γιά νά μὴν ἔλθουν ἀργότερα ὅλοι ἐκεῖνοι μέ τά κρινοδάκτυλα στά τεράστια γραφεῖα τῶν συμφερόντων νά γράψουν ὅ,τι θέλουν. Γι' αὐτό ὁ Μακρυγιάννης ἔμαθε γράμματα στά γεράματα, μέ τόσες πληγές πάνω στό σῶμα του.

Εἶχαν ἀρετή οἱ ἄνθρωποι αὐτοῖ. Εἶχαν πίστη, ἀρετή καί παιδεία. Μή συγχέουμε τῆ μὀρφωση μέ τήν παιδεία. Ἔχουμε μία μὀρφωση πού παραμορφώνει πολλές φορές, ἀλλά ἔχουμε καί μία παιδεία πού μορφοποιεῖ, πού διαμορφώνει. Καί ἴσως γιά αὐτὴν τήν παιδεία νά μὴ χρειαστεῖ νά κάτσεις στό θρανίο.

Κάποτε ὁ Κολοκοτρώνης στήν ἐλεύθερη Ἀθήνα καθόταν καί ἔβλεπε τό κτίσιμο τοῦ Πανεπιστημίου. Δέν ἤξερε πολλά γράμματα ὁ Κολοκοτρώνης. Ὅταν ὁ γέρος τοῦ Μοριᾶ αισθανόταν εὐχαρίστηση, ἔστριβε τό μουστάκι του. Ἔστριβε, λοιπόν, τό μουστάκι καί κοίταζε νά κτίζουνε τό Πανεπιστήμιο. Καί ἐκείνη τήν ὥρα πέρασε ὁ βασιλιάς. Καί τοῦ λέει:

–Στρατηγέ, τί κάνεις ἐδῶ;

-Νά!Βλέπω πού κτίζεται τό Πανεπιστήμιο γιά τά παιδιά μας καί χαίρομαι. Γι' αὐτό ἐμεῖς πολεμήσαμε. Οὔτε γιά ἔδαφος, οὔτε γιά λεφτά.Γιά αὐτά πολεμήσαμε, βασιλιά μου.

-Χαίρεσαι;

-Ἐγώ χαίρομαι, τοῦ λέει. Ἐσύ πρέπει νά φοβᾶσαι.

-Ἐγώ γιατί νά φοβᾶμαι;

-Γιατί ὅταν κτίζεται σχολεῖο, γκρεμίζεται ἀνάκτορο.

Ἦθελε νά τοῦ πεί ὅτι τά παιδιά ὅταν μορφώνονται καί μπαίνουν μέσα σέ αὐτή τή διαδικασία καί τήν καλλιέργεια τῆς παιδείας, γίνονται ἐλεύθερα. Καί τά ἐλεύθερα παιδιά δέν γίνονται ποτέ δοῦλοι καί ὑποτακτικοί. Γίνονται μόνο δοῦλοι τοῦ Θεοῦ. Ὅποτε ἐσύ πρέπει νά φοβᾶσαι ἀπό τό κτίσιμο τοῦ Πανεπιστημίου. Τό ἀνάκτορό σου καί ἡ ἐξουσία σου. Ὅχι ἐγώ. Ἐγώ χαίρομαι, γιατί αὐτό θά βγάλει ἐλεύθερους ἀνθρώπους.

Καί ἕνα δεύτερο. Θά τό διαβάσω ὅπως εἶναι. Ἀπό ἕνα μεγάλο μας ποιητή, τόν Σεφέρη,γιά νά δοῦμε τήν παιδεία τῶν ἀνθρώπων. Μιλáει γιά τόν Μακρυγιάννη. Λέει ὁ Σεφέρης στίς «Δοκιμές» του, στόν πρῶτο τόμο:

«Εἶχα δύο ἀγάλματα περίφημα. Μία γυναίκα κι ἕνα βασιλόπουλο. Ἀτόφια. Φαίνονταν οἱ φλέβες. Τόση ἐντέλεια εἶχαν. (Βέβαια φαίνονταν οἱ φλέβες. Γιατί μέσα ἀπό τίς φλέβες τῶν ἀγαλμάτων φαίνεται τό ὄλοζώντανο πνεῦμα ἐνός λαοῦ, ὁ ὁποῖος βαπτίσθηκε μέσα στήν ἀλήθεια καί ἔζησε μέσα στήν ἀρετή καί διδάχθηκε ἀπό τήν παιδεία.) Ὅταν χάλασαν τον Πόρο τά ἔχαν πάρει κάτι στρατιῶτες καί στό Ἄργος θά τά πουλοῦσαν κάτι Εὐρωπαίων. Χίλια τάλαρα γύρευαν. Πῆρα τούς στρατιῶτες, τούς μίλησα:"Αὐτά, καί δέκα χιλιάδες τάλαρα νά σᾶς δώσουνε, νά μήν τό καταδεχτεῖτε νά βγοῦνε ἀπό τήν πατρίδα μας.Γι' αὐτά πολεμήσαμε".»

Δέν μιᾶ ὁ λόρδος Μπαίρον, μήτε ὁ λογιώτατος, μήτε ὁ ἀρχαιολόγος· μιᾶ ἕνας γιός τσοπάνηδων τῆς Ρούμελης, μέ τό σῶμα γεμάτο πληγές. Γι' αὐτά πολεμήσαμε! Δεκαπέντε χρυσοποικιλτες ἀκαδημίες δέν ἀξίζουν τήν κουβέντα αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου, γιατί μόνο σέ τέτοια αἰσθήματα μπορεῖ νά ριζώσει καί νά ἀνθίσει ἡ μόρφωση τοῦ γένους.

Ὅταν μιᾶμε γιά ἀγίους, μιᾶμε γιά τούς κατεξοχὴν ἐλεύθερους, αὐτούς πού πάλεψαν γιά τήν ἐλευθερία τους. Ξέρετε, παιδιά, ἡ πάλη γιά τήν ἐλευθερία δέν γίνεται κάπου ἔξω. Ἡ πάλη γιά τήν ἐλευθερία γίνεται μέσα στόν ἄνθρωπο. Καί δέν γίνεται μέ πανό καί μέ διαδηλώσεις. Πολλές φορές γίνεται μέσα σέ μία

έσωτερική σιωπή, όπου ο άνθρωπος παλεύει με τα θηρία. Έκεί γίνεται η μάχη για την ελευθερία. Έκεί παίζεται το παιχνίδι του ανθρώπου. Έκεί ο άνθρωπος θά γίνει, όπως λέει ο Μέγας Αντώνιος, ή κακοποιός –καταχραστής της ελευθερίας– ή δημιουργός. Έκεί. Μέσα μας γίνεται η μάχη της ελευθερίας. Μέ ποιόν τρόπο; Μέ τό Εὐαγγέλιο.

Λέει ο ἅγιος Σιλουανός: «Κι ἐγὼ θέλω τὴν ἐλευθερία καὶ τὴν ἀναζητῶ νύκτα καὶ ἡμέρα. Ἔμαθα πὼς βρίσκεται κοντὰ στὸν Θεό καὶ δίνεται ἀπὸ τὸν Θεό σέ ὅσους ἔχουν ταπεινὴ καρδιά. Σέ ὅσους μετανόησαν καὶ ἔκοψαν τὸ θέλημά τους ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ».

Σεβασμιώτατε, Θεοφιλέστατε, Γερόντισσα, ἀδελφές, ἀδελφοί, παιδιά, θά ἤθελα νά κλείσω τὴν ὁμιλία –γιατί τό θέμα τῆς ἐλευθερίας δέν πρόκειται ποτέ νά κλείσει, ὅσο ὑπάρχει ἄνθρωπος– μέ δύο μόνο λόγους:

Πιστεύω στὸν Χριστό, σέβομαι τὸν ἄνθρωπο, εἶμαι ἐλεύθερος.

Σᾶς εὐχαριστῶ πολύ.